

«Ермек Серкебаев атындағы Өнер колледжі – өнерде дарынды балаларға мамандандырылған мектеп-интернат» кешені КММ

КГУ «Комплекс «Колледж искусств – специализированная школа-интернат для одаренных в искусстве детей имени Ермека Серкебаева»

Қарастырылған:
Рассмотрено:
на заседании ПЦК
«Народные инструменты»
протокол № 1
председатель ПЦК
Гафуров К.К.
« 29 » 08 2023 г.

Келісілген:
Согласовано:
заместитель директора
по профилю
Хамзина А.С.

Бекітілген:
Утверждено:
решением МС КГУ «Комплекс
«Колледж искусств - ЦОД»
имени Ермека Серкебаева
председатель Рыжик Г.Л.
«31» 08 2023 г.

ЖҰМЫС БАҒДАРЛАМАСЫ
РАБОЧАЯ ПРОГРАММА
АНСАМБЛЬ КЛАСЫ
КЛАСС АНСАМБЛЯ
(домбыра)

(ПӘННІҢ АТАУЫ/НАИМЕНОВАНИЕ ДИСЦИПЛИНЫ)

5-9 сынып

Петропавл қаласы
2023 жыл

Құрастырған: Сапарқұлова М.С. «Халық аспаптары» ПЦК – сы оқытушысы.

Рецензенттер:

Ғафуров Қ.Қ. «Халық аспаптары» ПЦК – сының төрағасы.

Күдєрова Т.Қ. «Халық аспаптары» ПЦК – сының оқытушысы.

Ермек Серкебаев атындағы «Өнер колледжі - ДБМ» кешені әдістемелік кеңесімен бекітілген.

№ 1 хаттама, 31.08.2023 жыл.

Тіркеу нөмірі: № 5

Тіркелген күні: 31.08 2023 жыл.

Мазмұны

1. Түсіндірме жазба
2. Пәнді оқытуда жоспарланған нәтижелер
3. Оқу бағдарламасының тақырыптық жоспары
4. Қысқаша әдістемелік нұсқаулар
5. Репертуарлық шығармалар тізімі
6. Оқытудың жоспарланған нәтижесін бақылау
7. Әдебиеттер және оқыту құралдары

5-сынып – 68с

6-сынып – 68с

7-сынып – 68с

8-сынып – 68с

9-сынып – 68с

Барлығы – 340 с

Түсіндірме жазба

«Ансамбльдік орындаушылық» дегеніміз әр бір орындаушы өзінің көркемдік орындау ерекшелігін, орындау стилін, техникалық деңгейін екінші және басқа орындаушылардың ойнау ерекшелігімен, техникалық деңгейімен сәйкес қылып, шығарманың орындалу жүйесін сақтай отырып, бірдей ойнау деңгейін меңгеру.

Ансамбльге арналған музыкалық шығармалар орындаушылар санына қарай, дуэт, трио, квартет, квинтет, т.с.с. болып бөлінеді.

Мұғалім орындаушы жұптарды таңдағанда оқушының табиғи қабілетін, орындау техникасының деңгейін, бір-бірімен адамгершілік қарым-қатынасын, ансамбль репертуарының техникалық талаптарын, т.с.с. мәселелерді ескеруі қажет.

Репертуар оқушылардың техникалық мүмкіндігіне сай, олардың көңілінен шығатындай, мазмұны қызықты етіліп таңдалынуы керек.

Ансамбль пәнінің негізгі мақсаты:

1. Екі, немесе бірнеше адамға көркем шығармаларды бір деңгейде ойнауды үйрету.
2. Оқушының концерттік орындаушылық практикасын дамыту.

Ол үшін мұғалім әр бір оқушымен жеке-дара жұмыс істеп, оның партиясын тексеріп, аппликатура, штрих қою жұмысымен айналысып, әр оқушымен қажымай-талмай еңбек етуі керек.

Ансамбльдің жеке орындаушыдан және оркестр орындаушысынан айырмашылығы – жеке орындаушының творчестволық жұмысы тек өзімен ғана жекеше түрде етеді (немесе концертмейстермен творчестволық қарым-қатынас арқылы).

Оркестр орындаушылары дирижердің басқарумен жұмыс істейді, ал ансамбль орындаушылары болса, бірнеше адам бірігіп, дирижерсыз ойнайды. Ол оңай жұмыс емес. Әр бір орындаушының өзіне бөлінген жеке партиясы болса да, оның мазмұнын түсініп ойнау.

2. Пәнді оқытуда жоспарланған нәтижелер

Стандартта және білім беру бағдарламасында жоспарланған оқыту нәтижелері

Білім алушылар келесі күзiреттiлiктерге ие болуы тиiс

Базалық:

БҚ 1. Алған бiлiмiн кәсiби түрде колледж бағдарламасы бойынша жалғастыру;

БҚ 2. Ойлау мәдениетiн меңгерген, Қазақстан Республикасының мемлекеттiк тiлi – қазақ тiлiн және ресми колданылу тiлi – орыс тiлiн бiлу;

БҚ 3. Кәсiби сөздiк қорын сауатты колдану, өзiнiң кәсiптiк қызметiнде шет тiлдерiнен бiлiктiлiгiн колдана бiлу;

БҚ 4. Өз мамандығының маңыздылығы мен мәнін түсiну, оған тұрақты қызығушылық көрсету;

БҚ 5. Орындалатын жұмысына жауапкершiлiкпен қарау, өздiгiнен кәсiби қызмет саласындағы мәселелердi шешу.

Кәсiптiк:

КҚ 1. Орындаушылық мектептер мен олардың өкiлдерiн талдау;

КҚ 2. Аспаптардың даму тарихы туралы теориялық бiлiмдi колдану.

КҚ 3. Танымал орындаушылардың үрдiстерiн колдану.

КҚ 4. Аспапта орындаудың негiзгi дағдыларын дамыту.

КҚ 5. Музыкалық өнер жанрларын, түрлерi мен стилiн айыру.

Үлгiлiк оқу бағдарламасында жоспарланған оқу нәтижелерi

Пәндi игеру нәтижесiнде бiлiм алушылар:

Бiледi:

- қазiргi заманғы педагогика талаптарын;
- қазiргi заман музыкант-орындаушысына қойылатын кәсiби талаптарды.

Истей алады:

- нақты жағдайда қойылған мiндеттердi шешу кезiнде педагогикалық және әртiстiк қызмет саласында алған бiлiмiн жүзеге асыра бiлу.

Дағдыларын қалыптастырды:

- орындаушылық дәстүр;
- жеке концерттiк және ансамбльдiк (оркестрлiк) орындаушылық.

Сұрақтарында құзыреттi:

- эстетикалық қағидаларды қалыптастыру;
- шығармашылық тұлға ретiнде дамыту;
- кәсiби орындаушылық дағдылары.

Бiледi:

- халық аспаптарда ойнап үйрену әдiстемесiнiң қазiргi заманғы педагогикалық қағидаларын;
- музыкалық стильдер мен бағыттарды;
- әртүрлi стильдер, дәуірлер мен бағыттар композиторларының шығармаларынан тұратын репертуарды;
- орындаудың көркемдiк элементтерiн (темпо-метро-ритм, динамика, артикуляция, фразировкасын);

Истей алады:

- музыкалық шығарманы кәсiби деңгейде орындау;
- музыкалық шығарманың көркемдiк

- мазмұнын және оның мәтінін интерпретациялау;
 - парактан оқып ойнау;
 - орындаушылық іс-жүзі барысында теориялық кәсіби білімін қолдану;
 - музыкалық шығармаға толық шолу барысында, сондай-ақ музыка құрылымының кейбір элементтерін жеке ала отырып, өздігінен талдау жасау;
 - орындайтын шығарманың көркемдік ойын жеткізу мақсатында ең тиімді техникалық әдістерді таңдау;
 - сахнада өзін дұрыс ұстауын қадағалау;
 - аспапта ойнаушының қолын дұрыс ұстауы;
 - аспапта ойнаудың алғашқы тәсілдерін білу;
 - өзін-өзі шығармашылық тұрғыдан дамыту;
- Дағдыларын қалыптастырды:**
- халық аспаптарында ойнап үйренудің технологиялық әдістерін;
 - шығармашылық бастамшылдығын дамыту;
 - концертте шығарманы стилі мен құрылымына сәйкес орындау.
- Сұрақтарында құзыретті:**
- репертуарды шығармашылық қабілетіне сәйкес таңдау;
 - өздігінен дайындала алу әдістерін таңдау;
 - нақты шығарманы орындау барысында техникалық және көркемдік құралдарды таңдау.

Арнайы:

- АҚ 1.** Музыканттар орындаған шығармалардың жазбасына салыстырмалы талдау жасау.
- АҚ 2.** Аспаптарда ойнау дағдыларын игеру.
- АҚ 3.** Шығармалармен өз бетімен жұмыс істеу дағдыларын игеру.
- АҚ 4.** Музыкалық шығармалардың көркемдік ойын жеткізу мақсатында үйлесімді техникалық тәсілдерін таңдау.

Біледі:

- музыкалық мәдениеттің дамуының негізгі тарихи-музыкалық кезеңдерін;
- әр кезеңнің стилі мен жанрының сипатын;
- орындаушылық мектептер мен бағыттардың ерекшеліктерін;

Істей алады:

- орындаудың музыкалық және техникалық құралдарының барлық компоненттерін іс-жүзінде пайдалану;
- концертте орындалатын шығарманы өздігінен жақсы кәсіби деңгейде дайындау.

Дағдыларын қалыптастырды:

- әртүрлі мектептер, стильдер мен бағыттар шығармаларына орындаушылық және салыстырмалы талдау жасау;

Сұрақтарында құзыретті:

- алған білімдерін кәсіби түрде қолдана алу;

3. Оқу бағдарламасының тақырыптық жоспары

« Ансамбль класы » пәні бойынша

№		Тақырыптардың атаулары	Сағат саны	Шығармалардың саны
1	5- сынып	Ансамбльге арнап өңделген халық әндері Ансамбльге арнап өңделген күйлер	68	4 - 6
2	6 - сынып	Ансамбльге арнап өңделген халық әндері Ансамбльге арнап өңделген күйлер	68	6 - 8
3	7 - сынып	Ансамбльге арнап өңделген халық әндері мен күйлері	68	6 - 8
4	8 - сынып	Шетел композиторларының шығармалары Ансамбльге арналған Қазақстан композиторларының шығармалары	68	6 - 8
5	9 - сынып	Шетел композиторларының шығармалары Ансамбльге арналған Қазақстан композиторларының шығармалары	68	6 - 8
6		Барлығы	340	

4. Қысқаша әдістемелік нұсқаулар

Домбырашылар ансамблі негізінен аспапты енді меңгерген оқушылардан құралатын болғандықтан, оларды бір-бірін тыңдауға, қағыстарды біркелкі алуға үйрете бастау керек.

Шығарманың орындалуға тиіс деңгейін алғашқы жұмыс барысында - ақ анықтап, музыкалық материалды мұқият зерттеп, оның формасын, негізгі әуеннің даму бағытын, сүйемелдеуші партиялардың гармониясын анықтап алмаса, шығарманың орындалу деңгейі төмен, көркемдік мазмұны түсініксіз болып шығады.

Шығарманы талдағаннан кейін, оны өзара үзінділерге бөліп, әр бөлігіне жеке тоқтап, оны алдымен баяу жылдамдықта ойнатып қараған өте тиімді болады, әйтпесе басынан аяғына дейін құр мағынасыз қайталай беруден жұмыстың жүйесі болмайды.

Ансамбль де оқушылармен жекеше түрде жұмыс істеуді қажет етеді. Ол шығарманы үйретуде техникалық мүмкіндікті ашуға, аппликатураны дұрыс таңдауға, дыбыс шығарудың әр түрлі тәсілдерін, оң қолдың қағыстарын меңгеруге, кейбір орындау ерекшеліктерін таңдауға жағдай жасайды.

Шығарманың мазмұнын ашу үшін, нота мәтінін мұқият, қатесіз оқу керек.

Нота мәтінін қатесіз оқу – дыбыс ұзақтығын және динамикасын дәл ойнауға, автордың мақсатын, шығарманың характерін түсінуге көмегін тигізеді.

Ансамбльдің өз шеберліктерін көрсетер шағы сахнаға шығу болып табылады. Сондықтанда оқушыларды сахнада өздерін ұстай білуге үйрету ең басты жұмыстардың бірі болып табылады.

Оқушыларға сахнаға шығар алдынан біраз уақыт бұрын өзгерістер енгізу қате болып табылады.

Ансамбль сабағы оқушылардың бойында ұжымдық түрде жұмыс істеудің шарттарын қалыптастырады, музыкалық сауаттылыққа, сахнаға дайындайды, жалпы оқушының жан жақты білім алып, дамуына әсер етеді.

5. Репертуарлық шығармалар тізімі

5 сынып

1. А. Жұбанов Қарлығаш
2. Халық әні Әлди - әлди
3. Халық әні Еркем - ай
4. Халық күйі Тепең көк
5. Халық күйі Нәр ағашы
6. Халық күйі Келіншек
7. Халық күйі Жастар биі

6 сынып

1. Халық әні Ләйлім
2. Н.Тілендиев Құстар әні
3. М. Әубәкіров Нар кескен
4. Ә.Желдібаев Ерке сылқым
5. Құрманғазы Саранжап
6. Дина Әсем қоңыр
7. Дәулеткерей Түркімен күй

7 сынып

1. И.Брамс Венгер биі № 5
2. М. Огинский Полонез
3. Дайрабай Дайрабай
4. Т.Ахметов Темірбектің төкпесі
5. Құрманғазы Адай
6. Қ.Ахмедияров Алтын ұя
7. С. Тұрысбеков Көңіл толқыны

8 сынып

1. М.Әубәкіров Нар кескен
2. Дәулеткерей Құдаша
3. Құрманғазы Балқаймақ
4. Құрманғазы Балбырауын
5. Сейтек Сексен ер
6. Тналин Жайлау биі
7. Қазанғап Құс қайтару

9 сынып

1. Гранадос Испан биі
2. И. Брамс Венгер биі № 1
3. Тәттімбет Сылқылдақ
4. Е.Үсенов Қосбасар № 1
5. Қ. Ахмедияров Қосбасар
6. А.Жайымов Шаттанамын
7. Сүгір Ыңғай төк
8. Құрманғазы Адай

6. Оқытудың жоспарланған нәтижелерін бақылау

Оқушылардың алған білімдері әр тоқсан сайын бағаланып отырады. Бұл жерде оқушының тоқсан бойында сабаққа қатынасуы, берілген тапсырмаларды уақытында және өз деңгейінде орындай білуі басты назарда болуы тиіс.

Сонымен қатар, ай сайын орындалатын шығармалардың партияларын жеке – жеке тексеріп отыру, әр оқушының осал тұстарын біліп отыруға көп септігін тигізеді. Үлгерімі орташа немесе төмен оқушыларды алға жетелеу үшін кейде бағаларын көтермелеп қоюға да болады. Бірақ үнемі көтермелеп отыру да оқушының өзін басқалардан жоғары санап, дайындығына кері әсерін тигізуі де әбден мүмкін. Сондықтан оқушыны бағалауға әр оқытушы тың көзқараспен қарап, ерекше мән бөлгені жөн.

Оқушылардың деңгейін бағалау критерііне:

- Ансамбльдегі серіктестік үндестігі;
- Музыкалық – көркемдік талғам;
- Мәнерлік сауаттылық;
- Техникалық жабдықтау кіреді

7. Әдебиеттер және оқыту құралдары

1. Ахмедияров Қ. Әсем қоңыр. Дина күйлер жинағы. А-ты.: Өнер, 1997.
2. Александров А. Школа игры на трехструнной домбре. – Москва 1983.
3. Ахмедияров Қ. Жігер. Дәулеткерей күйлер жинағы. А-ты.: Өнер, 1996.
4. Әубәкіров М. Домбыраға арналған шығармалар. Сахарбаева К. – А-ты.: Мектеп, 2002.
5. Бисенбаева З. Қазақ әндері мен күйлерінің қобыз ансамблінде өнд. жинағы. – А-ты.: Әуен, 1990.
6. Басықараевтар Е. Қазанғаптың ізімен. – А-ты.: Әуен, 2003.
7. Еркінбеков Ж. Домбыра мен қобызға арналған пьесалар. А-ты. 1962.
8. Есенұлы А., Г.Елеусізқызы. Күй кастерлі әуез. – А-ты.: Өлке, 1998.
9. Жұбанов А., Құрманғазы. – А-ты.: Жалын, 1978.
10. Жанбыршы А. Нарату – А-ты.: Нұрлы әлем, 2005.
11. Жайымов А. Шалқыма. Құр. А. Үлкенбаева – А-ты.: Өлке, 1997.
12. Жайымов А., Сәрсенбай Б., Ысқаков Б. Домбыра үйрену мектебі. А-ты.: Өнер 1992.
13. Сахабаева К. Күй ұраны. – А-ты.: Дайк-Пресс, 2001.
14. Қорғанбекова Ш. Әуен. – А-на.: Сарыарқа, 2006.
15. Қаракұлов Б. Асыл мұра. А-ты.: Өнер, 1981.
16. Мұхитов К. Домбыраға арналған пьесалар. – А-ты.: 1980.
17. Мұхитов Қ., Досымжанов К. Домбыраға арналған хрестоматия. – А-ты.: 1984.
18. Тілендиев Н. Жеңіс салтанаты. А-ты.: Өнер, 1975.
19. Үсенов Е. Бозінген - -А-ты.: 1999.
20. Уразалиева Г.А. Назерке. -А-на.: Сарыарқа, 2007.
21. Шегебаева Н.А., Нүкеев М. Әлем халықтарының әуені -А-на.: Нигмет, 2009.

Оқыту құралдары:

1. Метроном
2. Оқу - әдістемелік әдебиеттер
3. Пән бойынша ноталық әдебиеттер
4. ТОҚ (аудио және видеотехника), соның ішінде CD – дискілері
5. Интернет - технологиялар